

1.1 กล่าวโดยทั่วไป

การส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดหนัก จัดได้ว่าเป็นนโยบายสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งที่ควรกระทำสำหรับรัฐบาลของประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย ในปัจจุบันแนวทางหนึ่งที่กำลังพิจารณาคำเนินการอยู่ ได้แก่ การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในขณะนี้ให้สามารถขยายกิจการ และลักษณะการผลิต จนเปลี่ยนรูปแบบเป็นอุตสาหกรรมขนาดหนักได้

อุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย ยังจัดว่าเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และเป็นอุตสาหกรรมประเภทบริการ ซึ่งกระจุกกระจายอยู่ทั่วไปในเขตชุมชนของกรุงเทพมหานคร

อุตสาหกรรมประเภทบริการได้แก่ โรงงานซ่อม-เคาะ พ่นสีรถยนต์ ฯลฯ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชน อีกทั้งผู้ประกอบการ ไม่จำเป็นต้องมีทุนมาก จึงมีผู้ลงทุนประกอบกิจการประเภทนี้้อย่างมากมาย และส่วนใหญ่มักจะใช้อาคารที่อยู่อาศัยในย่านชุมชนนั่นเองเป็นที่ประกอบกิจการ จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหานานาประการ ในย่านชุมชนเหล่านั้น

1.2 ปัญหา

ปัญหาทางสังคมที่เกิดจากอุตสาหกรรมประเภทบริการ อาจสรุปแยกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1.2.1 ปัญหาความแออัด อุตสาหกรรมประเภทบริการนี้มักจะแทรกตัวขึ้นมาในย่านพักอาศัยหรือกลางย่านชุมชน ซึ่งทำให้มีปัญหาคความแออัดของเมืองเพิ่มขึ้น

1.2.2 ปัญหาเหตุเคื้อคร่อนรำคาญแก่ชุมชน การประกอบกิจการ อุตสาหกรรมนั้น ต้องใช้วัตถุดิบ เชื้อเพลิง สารเคมี และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อทำการผลิต กรรมวิธีของการผลิต อาจมีการระบายของเสีย เขม่าควัน ฝุ่นละออง หรือเกิดเสียงดัง เมื่ออุตสาหกรรมประเภทบริการนี้แทรกขึ้นมาลงย่านชุมชนหรือย่านที่พักอาศัย ก็จะทำให้ความเคื้อคร่อนให้กับสาธารณสุขได้

1.2.3 ปัญหาเหตุอันตรายจากอัคคีภัย โดยปกติปัญหาอัคคีภัยอาจเกิดขึ้นได้โดยทั่วไป แต่สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งมักจะเกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากในกรรมวิธีการผลิตต้องมีการใช้ เชื้อเพลิง และพลังงานในรูปต่าง ๆ มากกว่าปกติ โอกาสที่จะเกิดอัคคีภัยจึงเพิ่มตามไปด้วย

1.2.4 ปัญหาการจราจรและการแอ่งใช้สาธารณูปโภค เนื่องจากการผลิตย่อมมีการขนส่งวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้ ตลอดจนการเดินทางของคนงานหรือผู้มาติดต่อ ก่อให้เกิดปัญหาการจราจร นอกจากนี้การประกอบกิจการยังต้องอาศัยน้ำและไฟฟ้าจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการแอ่งสิ่งเหล่านี้จากประชาชนที่อาศัยอยู่ข้างเคียง

1.2.5 ปัญหาการร้องทุกข์เสียรายได้จากภาษีอุตสาหกรรมขนาดเล็ก การประกอบกิจการของอุตสาหกรรมประเภทนี้ ส่วนใหญ่เป็นโรงงานซึ่งไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้รัฐไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรได้

1.3 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (1)

ด้วยปัญหาคั่งกล่าวข้างต้น หน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม จึงได้มีโครงการจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริการของกระทรวงอุตสาหกรรมขึ้น โดยมีคณะกรรมการจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริการ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม การนิคมแห่งประเทศไทย การเคหะแห่งชาติ และสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร (รายละเอียดคำสั่งแต่งตั้งดูในภาคผนวก ก 1)

กระทรวงอุตสาหกรรมมีนโยบายที่จะตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริการขึ้นตามเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่มีเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร โครงการนี้สามารถแก้ปัญหาโรงงานที่ประกอบกิจการโดยมิได้รับใบอนุญาตอยู่ขณะนี้ และโรงงานที่มิได้รับใบอนุญาตที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และถ้าสามารถดำเนินการได้ความเป้าหมาย คาดว่าจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี กระทรวงอุตสาหกรรมจึงขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี โดยกำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามโครงการในช่วงแรกนี้ 3 ปี ซึ่งเมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว จะต้องมีการสรุปผลดำเนินการรวมทั้งการวิเคราะห์ผลเพื่อรายงานให้คณะรัฐมนตรีได้ทราบประกอบการวินิจฉัยว่าควรจะมีมติให้มีการดำเนินการอย่างไรต่อไป

(1) ข้อมูลจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

วิธีการเริ่มต้นของโครงการนี้คือการดำเนินการจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริการ
ตัวอย่างขึ้น และได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2523 โดยได้คัดเลือก
พื้นที่สำหรับจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริการตัวอย่างในชั้นแรกไว้ 3 แห่ง คือ

- ก. ศูนย์อุตสาหกรรมบริการ ซอยจិតอารีย์ ถนนลาดพร้าว เขตบางกะปิ
- ข. ศูนย์อุตสาหกรรมบริการ ซอยสุขุมวิท 105 ถนนสุขุมวิท เขตพระโขนง
- ค. ศูนย์อุตสาหกรรมบริการ ซอยอ่อนนุช เขตพระโขนง

การจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริการตัวอย่าง กระทรวงอุตสาหกรรมมีนโยบายที่จะ
ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี
ในการดำเนินงานนี้เอกชนเป็นผู้ลงทุนรับไปดำเนินการ

1.3.1 การแบ่งแยกประเภทของโรงงาน⁽²⁾ เนื่องจากกระทรวงอุตสาหกรรม
มีโครงการจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริการขึ้น จึงได้แบ่งแยกประเภทของโรงงานไว้ดังนี้

ก. โรงงานประเภทบริการ ได้แก่โรงงานประเภท : ซ่อม เคาะ
พันสีรถยนต์ ซ่อมเครื่องทำความเย็น ซ่อมเครื่องยนต์ ซ่อมเครื่องไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ไอเสีย
ตั้งศูนย์ถ่วงล้อ ซ่อมตัวถังผลิตภัณฑ์โครงสร้างรถเล็ก ทำเบาะรถยนต์ ทำฝาถังและเครื่อง
ประกอบวงล้อ ซ่อมผ้าเบรคและคลัช ทำชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ ซ่อมรถแทรกเตอร์ ซ่อม
หม้อน้ำรถยนต์ ซ่อมหม้อแปลงไฟฟ้า

ข. โรงงานประเภทกึ่งบริการ ได้แก่โรงงานประเภท : กลึงโลหะ
รับจ้างกลึงโลหะต่าง ๆ ทำรางน้ำสังกะสี และโครงสร้างรถเล็ก ซ่อมเครื่องใช้ใส่
ขอยไม้ ทำประตูหน้าต่างเหล็ก แก้วเหล็ก ตัดเย็บเสื้อผ้า ถักเสื้อผ้าไหมพรม เย็บปักสิ่งทอ
ตัดเย็บกางเกงเสื้อยืด ตัดเย็บรองเท้าหนัง กระเป๋าหนัง ถุงมือหนัง รองเท้าสตรี ทำขนม
ทำน้ำคาลปอนด์ ทำเส้นก๋วยเตี๋ยว ทำเจาก๋วย ก๋วยกาแฟ พิมพ์สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทำแฟ้มเอกสาร
อื่น ๆ โรงงานเกี่ยวกับโลหะและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เจียรนัยพลอย และทำเครื่องประดับ ทอง
เงิน นาค

ค. โรงงานทั่วไปที่มีใช้ประเภทบริการหรือกึ่งบริการ ได้แก่ โรงงาน
ประเภท : ผลิตภัณฑ์ เช่น น็อค สกรู ล้อรถเลื่อน โครงสร้างรถบรรทุก ประกอบรถสามล้อ
เครื่อง ก่อตัวถังรถยนต์ กะพ้อพักข้าวเปลือก ทำแกงคั่ว ทำผลิตภัณฑ์โลหะ แบบพิมพ์โลหะ
บล็อกสิ่งพิมพ์ ทำแม่พิมพ์ บีบโลหะ ชุบโลหะ ผลิตภัณฑ์ไม้ กระจก พลาสติกหรือหนัง ทำ

เฟอร์นิเจอร์ควายไม้ เช่น ตู้ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องเรือน ผลิตภัณฑ์พลาสติก ทอผ้า ทอผ้ามุ้ง พิมพ์ผ้า ทอถุงมือ ทอผ้าค้ำยักี่กระดูก ผลิตภัณฑ์อาหาร แข็งแข็งหรือสำเร็จรูป เช่น ขนมปัง ใส่องพลาสติก ทำอิฐฟลอค คอนกรีตบล็อก ผลิตภัณฑ์ยาง ผสมสี ผลิตภัณฑ์โลหะที่ใช้เป็น เครื่องครัว เช่น ช้อน ส้อม มีด และผลิตภัณฑ์โลหะอื่น ทำผลิตภัณฑ์จากพลาสติก ฟองน้ำ โฟม

1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.4.1 เพื่อศึกษาถึงแนวทางและวิธีการของการจัดรวมกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีลักษณะการให้บริการที่เกี่ยวข้องกันให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน

1.4.2 เพื่อกำหนดสถานที่ที่เหมาะสมในย่านชุมชน สำหรับจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรม บริการเพื่อให้การบริการแก่ประชาชน

1.4.3 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการที่จะจัดตั้งอุตสาหกรรมในลักษณะของศูนย์ แทนสภาพในปัจจุบัน ซึ่งกระจุกกระจายทั่วไปอย่างไม่เป็นระเบียบ ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.4.4 วิเคราะห์ความเหมาะสมในเชิงเศรษฐศาสตร์วิศวกรรมของโครงการนี้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับจำนวนเงินทุนและแหล่งเงินทุนที่จำเป็นต่อการจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยจะแยกพิจารณาในลักษณะของผู้ดำเนินงานจัดตั้งศูนย์และผู้ประกอบกิจการ โรงงานในศูนย์ที่จะจัดตั้งขึ้น

1.5.1 ขอบข่ายงานของผู้ดำเนินงานจัดตั้งศูนย์ จะได้พิจารณาในแนวต่อไปนี้

ก. ความต้องการและขนาดของศูนย์ที่จะจัดตั้ง

ข. ลักษณะของศูนย์ในเชิงวิศวกรรม

ค. ต้นทุนในการสร้างศูนย์

ง. ค่าการลงทุน

1.5.2 ค่านผู้ประกอบกิจการโรงงานในศูนย์ที่จะจัดตั้งขึ้น

เนื่องจากประเภทของโรงงานที่จะจัดตั้งอยู่ในศูนย์ นั้นมีอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทบริการและประเภทกึ่งบริการ ซึ่งใน 2 ประเภทนี้ มีการประกอบกิจการหลาย

ประเภทดังกล่าว ดังนั้นการวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะอุตสาหกรรมบางประเภท ซึ่ง กระจัดกระจายและมีจำนวนมาก คือ ประเภท เคาะพ่นสีรถยนต์ ประเภทกลึงโลหะ และประเภท ตักเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป (ดูในตารางที่ 2.2)

1.5.3 การวิจัยโครงการตั้งศูนย์ฯ จะมีสมมุติฐานดังนี้

1. โครงการนี้จะเริ่ม ปี พ.ศ. 2526 โดยมี กฎหมาย บังคับให้ โรงงาน ซึ่งไม่ถูกต้องตามกฎหมายเข้าสู่ศูนย์ฯ
2. โครงการนี้ให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินงาน
3. การดำเนินงานเรื่องเงินทุนได้รับการส่งเสริมจากบริษัทเงินทุน อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยโครงการนี้สามารถปฏิบัติงานตามเงื่อนไขของแหล่ง เงินทุน
4. โครงการลงทุนมีระยะเวลา 10 ปี
5. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากแหล่งสถาบันเงินรู้อยู่ละ 18 ต่อปี
6. การลงทุนในโครงการเป็นการลงทุนเพียงครั้งเดียว โดยใช้เงิน เป็นจำนวน 56,318,990.- บาท (ตัวเลขเหล่านี้ได้จากการวิเคราะห์โดยละเอียดจาก หัวข้อการศึกษา คำนการลงทุน)
7. โครงการนี้ไม่คิดผลกำไรเพราะเป็นโครงการของรัฐ ซึ่งต้องการ ช่วยเหลือสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และแก้ไขปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นเนื่องจากสภาพ ของการที่มีโรงงานที่มีได้รับใบอนุญาตจำนวนมาก

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1.6.1 สำรวจขั้นต้นโดยแบ่งแยกเป็น

- หาข้อมูลและจัดจำแนกเกี่ยวกับประเภทและจำนวนโรงงานใน กรุงเทพมหานครที่ควรจะดำเนินการจัดรวมเป็นศูนย์ฯ
- หาข้อมูลแสดงความต้องการและสถานะภาพทางการเงินของผู้ ประกอบกิจการแต่ละประเภทที่จะรวมเข้าไปอยู่ในศูนย์ฯ

1.6.2 วิเคราะห์การเลือกทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมแก่การจัดตั้งศูนย์ฯ

1.6.3 กำหนดหลักเกณฑ์และลักษณะของศูนย์ฯ

1.6.4 หาข้อมูลเกี่ยวกับเงินทุนและแหล่งเงินทุนสำหรับการจัดตั้งศูนย์ฯ

1.6.5 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นในเชิงเศรษฐศาสตร์และวิศวกรรม

1.6.6 สรุปผลของการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1.7 ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

1.7.1 เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริการตามโครงการของกระทรวงอุตสาหกรรม สำหรับพิจารณาในการจัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมบริการในอนาคต

1.7.2 เป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดเล็กให้เจริญก้าวหน้าและเติบโตเพื่อก้าวไปสู่อุตสาหกรรมขนาดกลางและใหญ่ในอนาคต

1.7.3 ศูนย์บริการอุตสาหกรรมจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม ในหัวข้อต่อไปนี้

- เกิดความเรียบร้อยต่อสภาพการอยู่อาศัยในชุมชนต่าง ๆ
- ลดปัญหาความแออัดและปัญหาอื่น ๆ เช่น การเกิดอุบัติเหตุ การกีดกัน

ของการจราจร ฯลฯ ของเขตชุมชนที่พักอาศัย

- สะดวกในการควบคุมสำหรับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านความปลอดภัย ด้านแรงงาน ฯลฯ

- เพิ่มรายได้ให้รัฐ (เมื่อสามารถแก้ปัญหาโรงงานที่ผิดกฎหมายให้ได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมายแล้ว จะทำให้สามารถเก็บค่าธรรมเนียมตลอดจนภาษีอากรเข้าสู่รัฐ).